Násfa - Mercurius figurával

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám:	E 65.8
Készítés ideje:	17. SZÁZAD KÖZEPE (feltehetően)
Készítés helye:	Németország (feltehetően)
Anyag:	arany
Technika:	beágyazott zománc (émail champlevé); ronde bosse zománc
Méretek:	magasság: 8,5 cm hosszúság: 8,2 cm szélesség: 7 cm vastagság: 2,7 cm súly: 113,5 g

A sérült állapotában is különös figyelemre méltó ékszer alsó, szimmetrikus, gazdagon tagolt, stilizált növényi díszítményekből kialakított tagozatára hajótest illeszkedik. Tatján jobbra forduló, szárnyas sisakot viselő férfialak – Mercurius – ül, baljában vélhetőleg fontos attribútumát (botot két összefonódó kígyóval, azaz a *caduceus*t) tartotta egykor. A csónak árbócrúdja és a felső rész többi díszítőtagozata is hiányos. A násfa épebben maradt, zománcozott hátoldalán a hajót nyaldosó zöld hullámok közt delfinfigurák láthatók. Ugyancsak a hátoldalon, a hajótest peremén zománcos felirat olvasható: *Virtute duce, comite Fortuna* (az Erény vezessen, Szerencse kísérjen).

E pompás darab a késő reneszánsz és barokk korban igen népszerű, nagyrészt esküvői, szerelmi ajándéknak készült, hajó alakú násfák csoportjának egyedülálló, eddig analógiák nélküli variánsa. Mercuriust – a görögök „lélekvezetőjét”, a pártfogoltjait kísérő Hermészt – ábrázolja kormányosként, s latin feliratának tartalma is ókori auktoroktól származik (Cicero: Epistolák. X. 3.2.) A tengerek veszélyeinek kiszolgáltatott hajó, mint az élet metaforája, kedvelt témája volt az emblematikus irodalomnak. Az ékszer ajándékozója erényes életet, szerencsét kíván vele tulajdonosának.

Irodalom

- Szerk.: Rostás Tibor, G. Etényi Nóra: *Zrínyi Miklós : Költő, hadvezér, államférfi, 1620-1664*. Szépművészeti Múzeum - MNG, Budapest, 2014. - Nr. 31.
- szerző: Horváth Hilda: *Nemzeti kincstárunk, az Esterházy hercegi kincstár 20. századi története*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2014. - 19 A/262, 19 B (középen lent) kép
- Szerk.: Szilágyi András: *Műtárgyak a fraknói Esterházy-kincstárból az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2014. - Nr. IV.3. (Szilágyi András)
- Szilágyi András: Mercurius navigans. Un pendentif en forme de bateau provenant de la collection Esterházy. *Ars Decorativa*, 25. (2007). Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2007. - és Nr. 8. kép
- Szerk.: Szilágyi András: *Esterházy-kincsek. Öt évszázad műalkotásai a hercegi gyűjteményből*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2006. - Nr. 96. (Pandur Ildikó)
- Szerk.: Pataki Judit: *Művészet és Mesterség. CD-ROM*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1999. - fém 18.
- Szerk.: Pataki Judit: *Ékszerek, érmek, rendjelek*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1994. - 5. és kép (Pandur Ildikó, Szilágyi András, G. Héri Veronika)
- Szilágyi András: *Az Esterházy-kincstár*. Helikon Kiadó, Budapest, 1994. - p. 73.
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 4.31. (Szilágyi András)
- Szerk.: Galavics Géza: A fraknói Esterházy-kincstár a történeti források tükrében. *Magyarországi reneszánsz és barokk. Művészettörténeti tanulmányok*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1975. - 34. kép (Héjjné Détári Angéla)

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum